

НЕВЕРБАЛЬНЫЯ СРОДКІ КАМУНІКАЦЫІ ЯК ЧАСТКА ІТАЛЬЯНСКАЙ ЛІНГВАКУЛЬТУРЫ

А.С. Міцэвіч

выкладчык кафедры замежных моў
установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны
педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

Валоданне невербальнымі сродкамі камунікацыі мае вялікае значэнне для фарміравання агульнай міжкультурнай кампетэнцыі, што ўваходзіць у пералік задач сучаснай лінгвадыдактыкі. Прыязджаючы ў іншую краіну або размаўляючы з прадстаўніком іншай культуры, чалавек сутыкаецца з іншымі этыкетнымі нормамаі, традыцыямаі, адметнымі рысамі зносін і правіламаі паводзін. Веданне вышэйпералічаных асаблівасцяў неабходна для паспяховага ажыццяўлення працэсу зносін на замежнай мове з прадстаўнікамаі іншай лінгвакультуры.

Усе народы свету ў той ці іншай ступені выкарыстоўваюць не толькі моўныя сродкі выражэння думкі і эмоцыі. Італьянцы ў гэтым плане – не выключэнне, а паказальны прыклад. Іх можна назваць «чэмпіёнамаі свету» па актыўным выкарыстанні ў працэсе камунікацыі мімічных сродкаў: мімікі твару, рухаў рук і іншых частак цела. Жэсты – гэта рознага роду рухі цела, рук або кісцяў рук у сітуацыях зносін, калі «мімічная мова чалавека выражае яго адносіны да суразмоўцы, да нейкай падзеі ці да якой-небудзь рэчы і сведчыць аб інтэнцыях і стане чалавека». Жэсты могуць быць адвольнымі і міжвольнымі, культурна абумоўленымі і фізіялагічнымі.

Італьянцы – тэмпераментны народ, вялікая колькасць жэстаў ярка дапаўняе «спеўную і гарачую» італьянскую мову. Можна скласці своеасаблівы гід па жэстах гэтай краіны, бо ў ёй імі карыстаюцца штодня і вельмі актыўна. У камунікацыі італьянцаў прысутнічае вельмі шмат жэстаў, таму ў нашым артыкуле мы засяродзімся толькі на некаторых найбольш папулярных.

Разгледзім найбольш папулярныя жэсты:

1) Me ne frego – «Мне ўсё адно»

Выпадкова паглядзіўшы вобласць падбароддзя ўказальным пальцам або кісцю рукі, мы рызыкуем, што нас няправільна зразумеюць, бо ў італьянцаў гэта выражэнне абьякавасці.

2) Che peso! (Mi qua!) – «Ён надакучыў!» («Ён мне ўжо воль тут стаіць!»)

Аналаг нашаму жэсту «сыты па горла» (рука, паднесена да горла).

3) Ho fame! - «Хачу есці!»

4) È un po' toccato! - «Ён трохі таго!»

Падобны да жэсту, якім карыстаюцца і ў Беларусі. Толькі ў адрозненне ад італьянцаў, якія пастукваюць указальным пальцам па скроні, мы часам робім круцільныя рухі.

5) Giuro! - «Клянуся!»

Нярэдка паміж краінамі адбываецца асіміляцыя, і народы запазычваюць адзін у аднаго традыцыі і нават жэсты. Вось некаторыя з іх:

1) «Выпіць». Жэст, зразумелы любому чалавеку.

2) Vieni nelle mie braccia! - «Дай я цябе абдыму!»

У італьянцаў прынята «цёплае прывітанне», і, сустракаючыся на вуліцы, яны могуць абменьвацца не толькі поціскам рукі, але і абдымкамі і пацалункамі. Нават паміж мужчынамі прынятыя пацалункі ў шчаку пры сустрэчы, што ў жыхароў іншых краін можа выклікаць здзіўленне.

3) «Усё добра!»

Жэст, які прыйшоў з Амерыкі, у Італіі трактуецца, як і ў многіх еўрапейскіх краінах, і абазначае, што ў чалавека ўсё добра, у адрозненне ад Грэцыі, дзе аналагічны жэст азначае гомасексуальныя адносіны.

Варта адзначыць, што ў кожнай мясцовасці можа выкарыстоўвацца ўласная сістэма жэстыкуляцыі. Асабліва шмат жэстыкуюць на поўдні Італіі, бо «паўднёўцы» больш эмацыйныя і тэмпераментныя. На поўдні можна сустрэць жэсты, якімі не карыстаюцца ў Лігурыі. Напрыклад, калі з'едзена што-небудзь вельмі смачнае, паўднёўцы разам са словамі «*Che buono!*» указальным пальцам круцяць у цэнтры шчакі. Урывак з фільма «Еш, маліся, любі» – яркая ілюстрацыя таго, як з разнастайнасцю жэстаў італьянская мова па-сапраўднаму ажывае.

Невербальныя дзеянні могуць служыць рэгулятарамі каардынацыі ўзаемадзеяння паміж людзьмі ва ўсім свеце. Для падтрымання гутаркі часта выкарыстоўваюць знакі, якія замяшчаюць словы: жэсты, змяненне паставы, дотык да кагосьці. Напрыклад, па кіўку галавы, позірку, інтанацыі або нахіле тулава суразмоўца можа зразумець, што прыйшла яго чарга ўступіць у размову; просьба гаварыць цішэй суправаджаецца дотыкам указальнага пальца да вуснаў; жаданне памяняць тэму размовы, выказацца самому або скончыць гутарку можна зразумець па нахіле наперад, нежаданні глядзець суразмоўцу ў вочы, змене паставы, частых кіўках галавы, дотыку абедзвюма нагамі падлогі.

Такім чынам, невербальная камунікацыя ўяўляе сабой шматмерны, шматслаёвы працэс, які адбываецца ў асноўным неўсвядомлена. Праз невербальныя зносіны камуніканты атрымліваюць значную частку інфармацыі аб маральных якасцях і фізічным стане суразмоўцы, яго стаўленні да сябе і да сітуацыі зносін у цэлым. Эфектыўнасць зносін, асабліва ў кантэксце міжкультурнай камунікацыі, знаходзіцца ў залежнасці не толькі ад таго, у якой меры зразумелыя суразмоўцу словы, але і ад умення правільна і адэкватна інтэрпрэтаваць інфармацыю, якая перадаецца жэстамі, мімікай, рухамі цела, тэмпам, тэмбрам голасу і іншымі невербальнымі сродкамі выражэння нацыянальных асаблівасцяў канкрэтнага народа.

У ходзе зносін з людзьмі розных культур важным лічыцца веданне элементаў культурна-спецыфічнай невербальнай камунікацыі, што пашырае магчымасці фонавых ведаў аб субкультуры народа і ўяўленні аб асаблівасцях нацыянальнай карціны свету.

ВІБЛІЯГРАФІЧНЫ СПІС:

1. Грушевицкая, Т. Г. Основы межкультурной коммуникации: учеб. пособие для вузов / Т. Г. Грушевицкая; под ред. А.П. Садохина. – М.: Юнити-Дана, 2002. – С. 352–379.
2. Морозов, В. П. Искусство и наука общения: невербальная коммуникация / В. П. Морозов. – М.: ИП РАН, Центр «Искусство и наука», 1998. – С. 94–114.
3. Садохин, А. П. Теория и практика межкультурной коммуникации / А. П. Садохин. – М.: Юнити, 2004. – 219 с.
4. Холл, Э. Как понять иностранца без слов / Э. Холл. – М.: АСТ, 1995. – С. 254–263.